

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ
ԵՐՐՈՐԴ ՄԱԿԱՐԴԱԿՈՒՄ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ ԵՎ
ՈՒՍՈՒՄՆԱԾՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ**

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Սույն պայմանները և պահանջները կարգավորվում են ՀՀ-ում գործող հավատարմագրված կամ նախահավատարմագրված բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների (այսուհետ՝ բուհ) կողմից բարձրագույն կրթության երրորդ մակարդակի (ներառյալ՝ երկրորդ ու երրորդ մակարդակի ինտեգրված ծրագրեր) կրթական ծրագրերով ընդունելության և ուսումնառության կազմակերպման հետ կապված հարաբերությունները:

2. Բարձրագույն կրթության երրորդ մակարդակում (այսուհետ՝ Դոկտորանտուրա) կրթական ծառայություններ մատուցելու իրավունք ունեն այն բուհերը, որոնք ունեն բարձր որակավորմամբ ակադեմիական անձնակազմ, ժամանակակից գիտահետազոտական ու փորձարարական բազա, հեղինակավոր գիտական դպրոցներ, մասնակցում են հանրապետական և միջազգային գիտահետազոտական կամ փորձակոնստրուկտորական ծրագրերին, ինչպես նաև ունեն տվյալ մասնագիտության շրջանակում դոկտորական կրթություն իրականացնելու լիցենզիա:

3. Դոկտորական կրթության սկզբունքներն են՝

1) դոկտորական ծրագրերի կազմակերպման բազմազանությունը՝ այդ թվում միջազգային և միջինստիտուցիոնալ համագործակցության, ինչպես նաև համատեղ ծրագրերի միջոցով,

2) ծրագրերի կազմակերպման ճկունությունը և հետազոտական հագեցած ու բազմազան միջավայրը,

3) շարժունությունը՝ ինչպես երկրների միջև, այնպես էլ միջմասնագիտական ոլորտում,

4) պատշաճ ֆինանսավորումը և ըստ հնարավորության դոկտորանտների ներգրավումը որպես կրտսեր պաշտոնների հետազոտողներ կամ գիտական աշխատողներ:

4. Դոկտորանտուրայում կրթական ծառայությունները բուհերն իրականացնում են ՀՀ բարձրագույն կրթության մասնագիտությունների և որակավորումների ցանկին համապատասխան մասնագիտությունների շրջանակներում՝ դրանց իրականացման համար համապատասխան լիցենզիայի առկայության դեպքում և լիցենզիայով սահմանված առավելագույն տեղերի շրջանակում:

5. Երրորդ մակարդակում ընդունելությունը կազմակերպվում է «Բարձրագույն կրթության և գիտության մասին» օրենքի, սույն պայմանների և բուհի ակադեմիական խորհրդի կողմից հաստատված ներքին ընթացակարգի համաձայն՝ համապատասխան մասնագիտության մուտքային որակավորման պահանջներին համապատասխան:

6. Երրորդ մակարդակում ուսումնառությունը կազմակերպվում է «Բարձրագույն կրթության և գիտության մասին» օրենքի, սույն պահանջների և բուհի ակադեմիական խորհրդի կողմից հաստատված ներքին ընթացակարգի և իրականացվում է լրիվ կամ մասնակի բեռնվածությամբ, միտված է ապահովելու դոկտորի որակավորման համար սահմանված վերջնարդյունքները, ներառյալ՝ դոկտորական ատենախոսության պաշտպանությամբ ամփոփվող հետազոտական աշխատանքը:

7. Սույն դրույթներով չկարգավորվող հարաբերություններին վերաբերող առավել մանրամասն պայմանները և ընթացակարգերը սահմանվում են բուհի ակադեմիական խորհրդի կողմից հաստատված ներքին կանոնակարգերով:

2. ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

8. Դոկտորանտուրայում, նախընտրած մասնագիտությամբ ընդունվելու համար կարող են դիմել այն անձինք, որոնք ուսումնառել են բարձրագույն կրթության նախորդ մակարդակի հավատարմագրված կամ նախահավատարմագրված կրթական ծրագրով կրթություն իրականացնող բուհում և ունեն մագիստրոսի կամ առնվազն դրան համարժեք որակավորում (բժշկական մասնագիտություններով՝ բժշկի որակավորում, կլինիկական ուղղվածությամբ բժշկական մասնագիտությունների դեպքում՝ բժիշկ-մասնագետի որակավորում) մասնագիտությանը համապատասխան կամ հարակից բնագավառում:

9. Հարակից բնագավառների համապատասխան մասնագիտությունների ցանկը հաստատում է բուհը՝ երաշխավորելով, որ նախորդող մակարդակում ստացված գիտելիքներն ու հմտությունները կնպաստեն դոկտորանտուրայի կրթական ծրագրով արդյունավետ ուսուցմանն ու հետազոտություններին:

10. Երկրորդ ու երրորդ մակարդակի ինտեգրված ծրագրի դեպքում ընդունելությունն իրականացվում է ըստ բարձրագույն կրթության և գիտության ոլորտում պետական կառավարման լիազոր մարմնի կողմից հաստատված բարձրագույն կրթության մասնագիտությունների համապատասխան ինտեգրված կրթական ծրագրերի ցանկի՝ հավատարմագրված կամ նախահավատարմագրված կրթական ծրագրով կրթություն իրականացնող բուհում համապատասխան բնագավառում բակալավրի կամ առնվազն դրան համարժեք որակավորում ունեցող անձանց համար:

11. Օտարերկրյա ուսումնական հաստատություններում կրթություն ստացած անձանց որակավորումները պետք է հավաստվեն պաշտոնական փաստաթղթով և ճանաչված լինեն ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

12. Յուրաքանչյուր ուսումնական տարվա սկզբից առնվազն 6 ամիս առաջ բուհը, ըստ համապատասխան լիցենզիա ունեցող մասնագիտությունների, իր պաշտոնական կայքում հրապարակում է բուհի ղեկավարի կողմից հաստատված դոկտորանտուրայում ընդունելության կազմակերպման հայտարարությունը՝ ներառելով.

- 1) ըստ մասնագիտությունների և ուսումնառության ձևերի ընդունելության տեղերը,
- 2) անցկացման օրվա, տեղի և ժամի վերաբերյալ տեղեկատվությունը,
- 3) ըստ մասնագիտությունների ուսման վճարի չափը, և ուսման վարձի փոխհատուցման և կրթաթոշակի համար,
- 4) ընդունելության համար դիմորդից պահանջվող մասնագիտական բովանդակային շրջանակը,

5) ընթացակարգին վերաբերող այլ անհրաժեշտ և սպառիչ տեղեկատվության:

13. Սույն պայմանների 12-րդ մասով նախատեսված հայտարարությունը հրապարակելուց առնվազն 4 ամիս առաջ, դոկտորական ատենախոսության թեմաների հավանական գիտական ղեկավարները բարձրագույն կրթության և գիտության կոմիտեի (այսուհետ՝ Կոմիտե) կողմից վարվող բարձրագույն կրթության և գիտության կառավարման տեղեկատվական էլեկտրոնային համակարգի համապատասխան բաժնում (այսուհետ՝

Էլեկտրոնային համակարգ) լրացնում են հայտ՝ որը ներառում է դոկտորական հետազոտության հնարավոր թեմայի վերաբերյալ տեղեկատվություն, ներառյալ՝

1) թեմայի հակիրճ նկարագիրը,

2) թեմայի իրականացման նյութատեխնիկական բազայի նկարագիրը,

3) թեմայի իրականացման անհրաժեշտությունը (ըստ հնարավորության կապակցելով գերակա ուղղությունների կամ ռազմավարական ուղղությունների հետ),

4) հետազոտության իրականացման համար նյութատեխնիկական և ֆինանսական միջոցների առկայության վերաբերյալ տեղեկատվություն,

5) առկայության դեպքում՝ առաջարկվող թեմայով հնարավոր դոկտորանտների տվյալները:

14. Էլեկտրոնային համակարգում հայտերի ներկայացման վերջնաժամկետից հետո մեկամսյա ժամկետում, յուրաքանչյուր բուհ իր սահմանած ընթացակարգերով քննարկում է ներկայացված հայտերը և Կոմիտե է ներկայացնում ակադեմիական խորհրդի երաշխավորությամբ բուհի ղեկավարի կողմից հաստատված ըստ մասնագիտությունների և ուսումնառության ձևերի ընդունելության տեղերը:

15. Ակադեմիական խորհրդի երաշխավորությամբ բուհի ղեկավարի կողմից հաստատված ըստ մասնագիտությունների և ուսումնառության ձևերի ընդունելության տեղերի և միասնական համակարգով ներկայացված հայտերի հիման վրա Կոմիտեն՝ Լիազոր մարմնի ղեկավարի հրամանով ձևավորված մասնագիտական հանձնաժողովի միջոցով իրականացնում է ներկայացված ծրագրերի համադրություն ոլորտի ռազմավարության, գերակա ուղղությունների և կադրային համալրվածության ինչպես նաև առկայության դեպքում մասնավոր հատվածի կողմից դոկտորի որակավորմամբ մասնագետների պահանջարկի տվյալների հետ և Լիազոր մարմնի ղեկավարի հաստատմանն է ներկայացնում պետության կողմից ուսման վարձի փոխհատուցման և ուսուցման ընթացքում կրթաթոշակի ներկայացվող տեղերի ցանկը ըստ մասնագիտությունների:

16. Ակադեմիական խորհուրդը՝ ընդունելության մեկնարկից առնվազն 4 ամիս առաջ, ներկայացված հայտերի հիման վրա հաստատում է տվյալ ուսումնական տարվա ընդունելության համար ատենախոսությունների թեմաների և հավանական գիտական ղեկավարների նախնական ցանկը:

17. Լրիվ բեռնվածությամբ ընդունելության գործընթացը կազմակերպվում է տվյալ տարվա մայիս-հուլիս ամիսների ընթացքում՝ բուհի սահմանած ժամանակացույցով, հաշվի առնելով նաև տվյալ տարվա ամառային զորակոչը կազմակերպելու ՀՀ կառավարության որոշմամբ նախատեսված ժամկետները:

18. Մասնակի բեռնվածությամբ ընդունելությունը բուհը կազմակերպում է իր սահմանած ժամանակացույցով՝ պահպանելով ընդունելության համար սահմանված սկզբունքներն ու գործընթացները:

19. Դոկտորանտուրայի ընդունելության կազմակերպման համար բուհի ղեկավարի հրամանով ստեղծվում է ընդունող հանձնաժողով՝ բուհի ղեկավարի կամ տեղակալի նախագահությամբ, որը համակարգում է ընդունելության ամբողջ գործընթացը և մասնագիտական հանձնաժողովների աշխատանքը:

20. Ընդունելության գործընթացի սկզբից առնվազն 10 աշխատանքային օր առաջ, ըստ բարձրագույն կրթության համապատասխան մասնագիտությունների՝ բուհի կողմից ձևավորվում են մասնագիտական հանձնաժողովներ (համատեղ կրթական ծրագրերի դեպքում՝ հանձնաժողովում ընդգրկվում է նաև գործընկեր բուհի կամ կազմակերպության առնվազն 1 ներկայացուցիչ), որոնց կազմում ընդգրկվում են գիտության տվյալ կամ հարակից բնագավառի գիտական աստիճան ունեցող 3-5 մասնագետ:

21. Ընդունելության գործընթացը իրականացվում է համապատասխան մասնագիտական հանձնաժողովում՝ բուհի կողմից սահմանված կարգով ու ժամկետներում, որոնց մասին բուհը տեղեկացնում է Լիազոր մարմնին:

22. Դոկտորանտուրայում ընդունելության համար դիմորդների կողմից դիմում-հայտերը լրացվում են առցանց՝ տվյալ բուհի կողմից վարվող էլեկտրոնային համակարգում գրանցելով իրենց անհատական անհրաժեշտ տվյալները և կցելով հետևյալ փաստաթղթերի էլեկտրոնային տարբերակները.

1) դիմում (բուհի ձևանմուշով),

2) անձը հաստատող փաստաթուղթը,

3) սույն պայմանների 8-րդ և 10-րդ մասերի պահանջներին համապատասխան բարձրագույն կրթության կամ հետավարտական լրացուցիչ ուսումնառության դիպլոմները և դրանց հավելվածները (եթե դիմորդը դեռևս չի ստացել դիպլոմը, ապա դիպլոմի փոխարեն պետք է ներկայացնի տեղեկանք՝ բուհն ավարտած լինելու վերաբերյալ, իսկ դիպլոմի հավելվածի փոխարեն՝ ակադեմիական տեղեկանք բուհից՝ ամփոփիչ ՄՈԳ-ի

պարտադիր նշումով), իսկ օտարերկրյա պետություններում բարձրագույն կրթություն ստացածների համար՝ փաստաթուղթ նրանց կրթության համարժեքության մասին,

4) մոտիվացիոն նամակ՝ հետազոտական գործունեության ընդգծմամբ (տվյալ բնագավառում գիտական փորձի և աշխատանքների, գիտական հրապարակումների, գիտական (հետազոտական) դրամաշնորհներում ընդգրկվածության, գիտաժողովների ու կոնֆերանսների մասնակցության վերաբերյալ),

5) «Օտար լեզու» առարկայի ատեստավորման վկայական կամ դրան համապատասխան տեղեկանք սահմանված ներքին շեմով՝ բալային գնահատմամբ, մասնավորապես նվազագույն անհրաժեշտ միավորներ են համարվում՝ անգլերենից՝ TOEFL iBT (այԲիԹԻ) ≥ 46 և «IELTS» (ԱՅԼԹՍ) ≥ 5.5 , ֆրանսերենից (եթե ծրագիրը ֆրանսերեն է)՝ «TCF» (ԹԻՍԻԷՖ)՝ ≥ 200 , գերմաներենից (եթե ծրագիրը գերմաներեն է)՝ «on DaF» (օն Դաֆ) ≥ 60 :

6) նախորդ մասնագիտական փորձի և լրացուցիչ վերապատրաստման ընթացքում ձեռք բերված կարողությունները հավաստող փաստաթղթերը (առկայության դեպքում),

7) ընդունելության կարգով սահմանված այլ փաստաթղթեր՝ ըստ բուհի պահանջի:

23. Ընդունելության գործընթացը ներառում է՝

1) գիտական հարցազրույց (մասնագիտական պատրաստվածության և նպատակադրությունների գնահատում),

2) մասնագիտական քննություն (գրավոր կամ բանավոր, ելնելով մասնագիտության առանձնահատկությունից),

3) բուհի կողմից սահմանված այլ պահանջներ:

24. Բուհի համապատասխան ստորաբաժանումը դիմումները ստանալու վերջնաժամկետից հետո տասնօրյա ժամկետում ուսումնասիրում է փաստաթղթերի առկայությունը և համապատասխանությունը սույն կարգի և բուհի սահմանած լրացուցիչ պահանջներին և ներկայացնում է տեղեկատվությունը ընդունող հանձնաժողովին, որի որոշման հիման վրա ընդունելության գործընթացին են մասնակցում այն դիմորդները, ում ներկայացրած փաստաթղթերը բավարարում են պահանջներին:

25. Մասնագիտական քննության հարցաշարը պետք է հիմնված լինի տվյալ մասնագիտությամբ դոկտորանտուրա ընդունվելու համար բուհի տվյալ ակադեմիական կառուցվածքային միավորի գիտական խորհրդի կամ բուհի ակադեմիական խորհրդի կողմից երաշխավորված և բուհի ղեկավարի կողմից հաստատված մասնագիտական

բովանդակային շրջանակի վրա՝ որը հիմնված է նախորդ կրթական աստիճանների ծրագրային նյութի վրա:

26. Ընդունելության մասնագիտական քննության արդյունքները գնահատվում են 20 (քսան) միավորանոց սանդղակով և քննությունը համարվում է հանձնված, եթե դիմորդն ստացել է առնվազն տասներեք միավոր:

27. Գիտական հարցազրույցի փուլը գնահատվում է 4 մակարդակներով՝ գերազանց, լավ, բավարար և անբավարար: Անբավարար գնահատման դեպքում դիմորդը չի կարող ընդունվել դոկտորանտուրա:

28. Ընդունելության գործընթացի տեսաձայնագրությունը և գրավոր փուլի նյութերը արխիվացվում են բուհի կողմից՝ հնարավոր բոլորքարկման համար, ձայնագրությունները կարող են օգտագործվել որակի հավաստման կամ մշտադիտարկման գործընթացներում ներկայացվելու համար:

29. Դիմորդը քննության է ներկայանում անձը հաստատող փաստաթղթով:

30. Մասնագիտական քննության բոլորքարկման ընթացակարգային պահանջներն են՝

1) դիմորդը կարող է մասնագիտական քննության գնահատականը բոլորքարկել հանձնաժողովին՝ արդյունքները հրապարակվելուց հետո մեկ ժամվա ընթացքում, հանձնաժողովի նախագահին ներկայացնելով գրավոր բողոքը, որը քննարկվում է նույն օրը,

2) բոլորքարկմանը մասնակցում են բուհի վարչական անձնակազմի (դեկան կամ ուսումնամեթոդական ստորաբաժանման ներկայացուցիչ)՝ տվյալ հանձնաժողովի անդամ չհանդիսացող աշխատողը և բուհի ուսանողական կամ երիտասարդ գիտնականների խորհրդի ներկայացուցիչը, որոնց թեկնածությունները նախապես հաստատվում են բուհի ղեկավարի կողմից,

3) դիմորդի ներկայությամբ ուսումնասիրվում և քննարկվում է գրավոր աշխատանքը, իսկ բանավոր քննության դեպքում լսվում է ձայնագրությունը: Բոլորքարկման արդյունքում բաց քվեարկությամբ, հանձնաժողովի անդամների և ներգրավված անձանց ձայների պարզ մեծամասնությամբ, կայացվում է որոշում՝ գնահատականը անփոփոխ թողնելու կամ գնահատականը բարձրացնելու մասին,

4) ընդունված որոշման վերաբերյալ կազմվում է արձանագրություն, որն ստորագրվում է հանձնաժողովի նախագահի, բուհի վարչական անձնակազմի,

ուսանողական կամ երիտասարդ գիտնականների խորհրդի ներկայացուցչի և դիմորդի կողմից: Նշված անձանցից որևէ մեկից ընդունված որոշմանն անհամաձայնություն հայտնելու դեպքում գրավոր ներկայացվում է հատուկ կարծիք, որը կցվում է արձանագրությանը:

5) գնահատականի փոփոխման դեպքում կազմվում է համապատասխան արձանագրություն:

6) մասնագիտական քննության գնահատականը կարող է բողոքարկվել դատական կարգով:

31. Մասնագիտական քննության և գիտական հարցազրույցի վերահանձնում չի թույլատրվում:

32. Ընդունելությունը իրականացվում է տվյալ մասնագիտությամբ բուհի լիցենզիայով հատկացված տեղերի շրջանակներում՝ գիտական հարցազրույցի և մասնագիտական քննության արդյունքների համադրմամբ՝ ռեյտինգային ցանկով:

33. Ընդունելության գործընթացը ամփոփվում է ընդունող հանձնաժողովի կողմից և ընդունվողների ցանկերն ըստ մասնագիտությունների ներկայացնում է բուհի ղեկավարի հաստատման:

34. Միջազգային համագործակցության համաձայնագրերի կամ պայմանագրերի շրջանակներում բուհը կարող է երրորդ մակարդակի կրթական ծրագրի ընդունելության տեղը համալրել նաև առանց հրապարակային մրցույթի, եթե այդպիսի հնարավորություն նախատեսված է ՀՀ օրենսդրության պահանջներին համապատասխան:

35. Մրցույթի արդյունքների մասին դիմորդներն իրազեկվում են մասնագիտական քննությունը և գիտական հարցազրույցը հանձնելուց հետո 7 աշխատանքային օրվա ընթացքում:

36. Մրցույթով անցած անձի հրամանագրումն ու կրթական ծառայությունների մատուցման պայմանագրի սահմանված կարգով կնքումը կատարվում է բուհի ղեկավարի հրամանով՝ մրցույթի արդյունքների ամփոփումից հետո մեկամսյա ժամկետում:

37. Հրամանագրումից հետո՝ 1 ամսվա ընթացքում, բուհի համապատասխան կառուցվածքային ստորաբաժանումը Կոմիտեի էլեկտրոնային համակարգում պետք է լրացնի ուսանողին վերաբերող անհրաժեշտ տեղեկատվությունը, որն ենթակա է պարբերաբար թարմացման՝ ուսանողի ուսումնառության ողջ ժամանակատվածում (ներառյալ՝ դոկտորի գիտական աստիճանի շնորհումը):

38. Ակադեմիական խորհուրդը՝ տվյալ ուսումնական տարվա համար նախատեսված ժամկետներում, հաստատում է ուսանողի՝ բարձրագույն կրթության տվյալ մասնագիտությանը համապատասխան ատենախոսության թեման և գիտական ղեկավարին, ինչպես նաև ուսումնառության ողջ ժամանակահատվածի համար ուսանողի անհատական աշխատանքային պլանը:

39. Ուսումնառության սահմանված ժամկետի վերջին ուսումնական տարում ուսանողի մասնագիտության փոփոխություն չի թույլատրվում, իսկ գիտական ղեկավարի կամ ատենախոսության թեմայի փոփոխություն, ըստ անհրաժեշտության, թույլատրվում է միայն համապատասխան մասնագիտական ակադեմիական միավորի (ամբիոնի) պատճառաբանված հիմնավորմամբ և բուհի ակադեմիական խորհրդի որոշմամբ:

40. Յուրաքանչյուր փոփոխության մասին բուհը տեղեկացնում է Կոմիտեին՝ համապատասխան թվային տիրույթում կատարելով փոփոխություն:

41. Ուսանողի կողմից անհատական աշխատանքային պլանով նախատեսված աշխատանքների, պայմանագրով նախատեսված ֆինանսական պայմանների ու կրթական և հետազոտական գործընթացներին առնչվող պահանջների չկատարման դեպքերում, ինչպես նաև բուհի կողմից պայմանագրով նախատեսված իր պարտավորությունների չկատարման դեպքերում, պայմանագիրը կարող է լուծվել օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

3. ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

42. Դոկտորանտուրայում կրթության և հետազոտությունների արդյունավետ կազմակերպման համար պատասխանատու են բուհը, ակադեմիական միավորը, գիտական ղեկավարը և դոկտորանտը, որոնց պարտականություններն ու պատասխանատվությունների շրջանակները հստակ պետք է ամրագրված լինեն պայմանագրով, որի օրինակելի ձևը հաստատում է Լիազոր մարմինը:

43. Բարձրագույն կրթության երրորդ մակարդակի (ներառյալ՝ երկրորդ ու երրորդ մակարդակները ընդգրկող ինտեգրված ծրագրերը) որակավորումը ձեռք է բերվում դոկտորական կրթական ծրագիրը ավարտելով, և համապատասխան հետազոտական աշխատանքի հիման վրա ամփոփված դոկտորական ատենախոսության պաշտպանությամբ:

44. Բարձրագույն կրթության երրորդ մակարդակում ստացված որակավորումը համապատասխանում է որակավորումների ազգային շրջանակի 8-րդ մակարդակին:

45. Երրորդ մակարդակի կրթական ծրագրերով ուսումնառությունն իրականացվում է լրիվ կամ մասնակի բեռնվածությամբ, ընդ որում՝

1) լրիվ բեռնվածությամբ ուսումնառության տևողությունը կազմում է առնվազն 3 տարի, որը կարող է երկարաձգվել մինչև 1 տարով, առանց կրթաթոշակի պահպանման,

2) մասնակի բեռնվածությամբ ուսումնառության նվազագույն տևողությունը սահմանվում է բուհի կողմից, սակայն չի կարող պակաս լինել լրիվ բեռնվածությամբ ծրագրի տևողության ժամկետից և չի կարող գերազանցել 6 տարին:

46. Երկրորդ և երրորդ մակարդակներն ընդգրկող ինտեգրված կրթական ծրագրերով ուսումնառությունն իրականացվում է լրիվ կամ մասնակի բեռնվածությամբ, ընդ որում՝

1) լրիվ բեռնվածությամբ ուսումնառության տևողությունը կազմում է առնվազն 4 տարի, որը կարող է երկարաձգվել մինչև 2 տարով, առանց կրթաթոշակի պահպանման,

2) մասնակի բեռնվածությամբ ուսումնառության նվազագույն տևողությունը սահմանվում է բուհի կողմից, սակայն չի կարող պակաս լինել լրիվ բեռնվածությամբ ծրագրի տևողության համամասնությունից կամ ավել լինել 7 տարուց:

47. Երրորդ մակարդակի կրթական ծրագրերով կրթության համար, անկախ ուսումնառության կազմակերպման ձևից, ծանրաբեռնվածությունը կազմում է 180 ակադեմիական կրեդիտ, որից 50 կրեդիտ նախատեսվում է կրթական բաղադրիչի համար, իսկ 130-ը՝ հետազոտական:

48. Երկրորդ և երրորդ մակարդակներն ընդգրկող ինտեգրված կրթական ծրագրերով կրթության համար, անկախ ուսումնառության կազմակերպման ձևից, ծանրաբեռնվածությունը կազմում է ոչ պակաս քան 300 ակադեմիական կրեդիտ, որից համապատասխանաբար առնվազն 90 կրեդիտ նախատեսվում է կրթական բաղադրիչի համար, իսկ 180-210-ը՝ հետազոտական:

49. Ինտեգրված կրթական ծրագիրը պետք է կառուցված լինի այնպես, որ ուսանողի գրավոր դիմումի հիման վրա ծրագիրը հնարավոր լինի ավարտել մագիստրոսի որակավորում ստանալու հավակնությամբ՝ երաշխավորելով համապատասխան կրեդիտների կուտակումը և մագիստրոսական թեզի պաշտպանությունը:

50. Երրորդ մակարդակում կրթական ծրագրերը բաղկացած են հետևյալ երկու հիմնական փոխկապակցված մասերից՝

1) ուսումնառության մաս, որը ներառում է դասախոսություններ և սեմինարներ (ընդհանուր և մասնագիտացված առարկաներ, ընտրովի առարկաներ, որոնց ծավալը և հատկացվող ակադեմիական կրեդիտների քանակը որոշում է բուհը), մանկավարժական կամ մասնագիտական աշխատանքային պրակտիկա,

2) հետազոտական մաս, որը ներառում է ատենախոսության թեմային վերաբերող անհատական գիտական աշխատանք և ատենախոսության դրույթներին վերաբերող գիտական հրապարակումներ, ինչպես նաև գիտաժողովներ, կոնֆերանսներ և հետազոտական այլ բաղադրիչներ (գիտական հետազոտություններ, փորձարարական նախագծային գործունեություն կամ այլ ստեղծագործական աշխատանք), ինչպես նաև տվյալ մասնագիտության ատենախոսության թեմային համապատասխանող գիտական գրականության ուսումնասիրություն:

51. Ուսումնառության մասում նախատեսվում են կրթական մոդուլներ կամ դասընթացներ, որոնք վերաբերում են միջգիտակարգային հետազոտությունների ոլորտին, հետազոտությունների պլանավորմանը, կազմակերպմանը և կառավարմանը, ակադեմիական գրագրությանն ու էթիկային և որոնք երաշխավորում են դոկտորանտի կողմից որակավորումների ազգային շրջանակով 8-րդ մակարդակի համար նախատեսված գիտելիքների, հմտությունների և կարողությունների ձեռքբերումը, ինչպես նաև մասնագիտության շրջանակում առավել առաջադեմ դասընթացներ:

52. Հետազոտական մասն իրականացնելիս՝ դոկտորանտն օգտվում է բուհի, ինչպես նաև գործընկեր կազմակերպությունների գիտական սարքավորումներից, լաբորատորիաներից, համակարգչային տեխնիկայից, գրադարաններից և այլ անհրաժեշտ ենթակառուցվածքներից:

53. Դոկտորանտն կարող է օգտվել գործուղումների իրավունքից, կացարանային հնարավորություններից և տվյալ բուհի ուսանողների համար նախատեսված այլ արտոնություններից կամ հնարավորություններից:

54. Երրորդ մակարդակում, որպես կանոն, ուսումնառության գործընթացի հիմնական կառուցվածքը բաղկացած է հետևյալ փուլերից՝

1) առաջին փուլ (1-ին ուսումնական տարվա ընթացքում) - անհատական աշխատանքային պլան, հետազոտության թեմայի ճշգրտում և հետազոտության նախնական մեթոդաբանության մշակում, ատենախոսության համար անհրաժեշտ

մասնագիտական գրականության վերանայում, հետազոտական աշխատանքների մեկնարկ,

2) երկրորդ փուլ (2-րդ ուսումնական տարվա ընթացքում) - հիմնական տվյալների հավաքագրում և վերլուծություն, գիտական հոդվածների կամ ատենախոսության դրույթների վերաբերյալ հրապարակումներ,

3) երրորդ փուլ (3-րդ ուսումնական տարվա ընթացքում, իսկ ուսումնառության երկարաձգման դեպքում՝ նաև 4-րդ ուսումնական տարում) - գիտական հոդվածների հրապարակումներ, ատենախոսական աշխատանքի ավարտ, արդյունքների ամփոփում և նախապատրաստում պաշտպանության:

55. Երրորդ մակարդակի կրթական ծրագրերով ուսումնառությունը կազմակերպվում է բուհի համապատասխան ակադեմիական միավորների (ամբիոն, ֆակուլտետ կամ դոկտորական դպրոց) կողմից:

56. Երրորդ մակարդակում ուսումնառությունն իրականացվում է ըստ ուսանողի անհատական աշխատանքային պլանի, որը կազմվում է համապատասխան ուսումնական ծրագրի շրջանակում և հաստատվում է բուհի ակադեմիական խորհրդի կողմից:

57. Անհատական աշխատանքային պլանը հաստատած ակադեմիական խորհուրդը տարեկան պարբերականությամբ լսում է նախորդող ժամանակահատվածի ընթացքում դոկտորանտի կատարած աշխատանքների վերաբերյալ հաշվետվությունը, և դրա գնահատում է այն՝ բուհի սահմանած պայմաններով և ընթացակարգով:

58. Ուսումնառության մասն ավարտվում է ամփոփիչ ատեստավորմամբ, որի ժամանակ բուհի կողմից սահմանված ընթացակարգով գնահատվում է տվյալ մասնագիտության շրջանակներում առավել առաջադեմ գիտելիքներին, հմտություններին և կարողություններին դոկտորանտի տիրապետելը: Ատեստավորման քննությունը կարելի է վերահանձնել բուհի սահմանած պարբերականությամբ և քանակով, մեկից ավել անգամ՝ ուսումնառության մասի ավարտից մինչև ատենախոսության պատրաստ լինելու ժամանակահատվածում:

59. Գնահատման արդյունքներով անբավարար առաջընթացի դեպքում՝ ակադեմիական խորհուրդը կարող է առաջարկել ուսանողի աշխատանքային պլանի վերանայում կամ ուսումնառության դադարեցում՝ բուհի սահմանած ընթացակարգով:

60. Անհատական աշխատանքային պլանի կատարման մաս կարող են համարվել նաև կրթական և հետազոտական աշխատանքների մասով գնահատման

ժամանակահատվածի ընթացքում ուսանողի կողմից իրականացված հետևյալ գործունեությունները՝

1) գիտաժողովներում մասնակցություն և զեկույցներ,

2) դոկտորական դպրոցների կրթական և հետազոտական միջոցառումներին մասնակցություն,

3) օտարերկրյա բուհերում կամ կազմակերպություններում կրթական ծրագրի շրջանակներում պրակտիկաների կամ հետազոտական աշխատանքի իրականացում (եռակողմ կնքված համաձայնագրի կամ այլ պատշաճ փաստաթղթային ապահովման հիմքով),

4) մասնագիտությանը համապատասխան գիտական դրամաշնորհներում ընդգրկվածություն:

61. Դոկտորանտն ուսումնառության ընթացքում պետք է նաև՝

1) հանձնի ուսումնական ծրագրով նախատեսված քննությունները և ստուգարքները՝ կուտակելով համապատասխան ակադեմիական կրեդիտները,

2) բուհի կողմից սահմանված կարգով անցնի ամփոփիչ ատեստավորումը,

3) ավարտի ատենախոսությունը և բուհում անցնի ատենախոսության նախնական քննարկում:

62. Եթե տվյալ բուհում հնարավոր չէ ապահովել անհատական աշխատանքային պլանով նախատեսված դասընթացը կամ մոդուլը, ապա դրա ուսուցումը պայմանագրային հիմունքներով կարող է իրականացվել այլ հաստատությունում՝ ուղարկող կազմակերպության միջոցների հաշվին՝ կրեդիտների փոխանցման պայմանագրի հիմքով:

63. Բուհը՝ մինչև ուսումնառության սահմանված ժամանակահատվածի ավարտը, կարող է ուսանողին առաջարկել ժամկետային աշխատանքային պայմանագիր՝ կրտսեր գիտաշխատողի պաշտոնում աշխատելու համար:

64. Երրորդ մակարդակի կրթական ծրագրով ուսումնառության սահմանված ժամանակահատվածը համարվում է ակադեմիական գործունեության ստաժ:

65. Կրթաթոշակային տեղերի շրջանակներում ընդունված ուսանողի հետ, ուսումնառության ավարտից և դոկտորի աստիճան ստանալուց հետո՝ մեկամսյա ժամկետում, բուհը սահմանված կարգով կնքում է առնվազն 3 տարի ժամկետով աշխատանքային պայմանագիր, կամ աշխատանքի ընդունման մասին անհատական իրավական ակտ՝ մասնագիտությանը համապատասխան ակադեմիական կազմի

պաշտոնում աշխատանքի տեղավորելու մասին, եթե կրթաթոշակի պայմանագրով առնվազն 3 տարով այլ վայրում աշխատանքի անցնելու պայման նախատեսված չէ:

66. 65-րդ մասի համաձայն աշխատանքի չտեղավորելու դեպքում բուհը կրում է պատասխանատվություն օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, իսկ աշխատանքից հրաժարվելու դեպքում՝ ուսանողը պարտավոր է բուհի սահմանած կարգով և ժամկետներում փոխհատուցել ուսումնառության ընթացքում իր վրա պետության կատարած ծախսերը:

67. Ատենախոսությունը չպաշտպանելու կամ ուսումնառությունը անավարտ թողնելու դեպքում, դոկտորանտին կարող է տրվել ակադեմիական տեղեկանք՝ մասնակցած կրթական մոդուլների և դասընթացների մասին ու դրանցից կուտակած կրեդիտների վերաբերյալ, որը կարող է դիտարկվել գործատուի կողմից՝ աշխատանքի ընդունելիս: Ակադեմիական տեղեկանքի օրինակելի ձևը և լրացվող տեղեկատվության նկարագիրը հաստատում է Լիազոր մարմինը, իսկ տեղեկանքները հաշվառվում են Կոմիտեի միասնական թվային տիրույթում: